

>> Drac Català, núm. 6 (2003). Portada de Carles Roman.

>> Dr. Portlligat (2004). Portada de David Ayén.

També publiquem tebeos!

La historieta s'ha incorporat al món editorial gironí amb una regularitat inesperada

La presència d'editorials de còmic gironines en poblacions petites ha significat un canvi de paradigma respecte al panorama tradicional, en què les empreses del medi estaven arrelades a Barcelona. Fins fa pocs anys, l'edició d'histories en el nostre àmbit geogràfic s'havia mogut sovint entre el voluntariat i l'amateurisme.

JOAN MANUEL SOLDEVILLA > TEXT

El món dels còmics a casa nostra sempre ha estat centralitzat al voltant de Barcelona, veritable gegant que no només ha exercit aquesta capitalitat en les edicions en llengua catalana sinó també en llengua espanyola. A partir d'aquesta realitat, qualsevol iniciativa més enllà de la capital sempre ha estat marcada per la dificultat que suposa trencar unes dinàmiques consolidades per anys de tradició.

Aquest article vol repassar les iniciatives endegades des de les comarques gironines, que han ofert un ventall ben ampli de vies d'edició: des de les propostes autogestionades a les iniciatives dutes a terme amb el suport de les institucions, passant per iniciatives arriscades o per projectes multinacionals, que han arribat a tenir un paper decisiu en el panorama de les edicions de tebeos a Espanya. La suma de tot plegat permet dir que la història recent dels editors gironins d'histories és tan diversa com interessant.

Voluntaris i professionals

Enigma Còmics (2000-2003) va ser un projecte sorgit des de l'Escala. Va ser una iniciativa del dibuixant de Portbou Carles Roman, que es va autoeditar els vuit exemplars de la col·lecció *Drac Català*, un *comic book* que narra les aventures del primer superheroï català. L'heroi, de fet, es deia al principi *Capità Catalunya*, però va haver de canviar de nom per problemes de drets d'autor. La col·lecció va sortir en un moment de consolidació del gènere de superheroï a casa nostra, fet que li va permetre un ressò ampli als mitjans de comunicació.

Brau Edicions, des de Figueres, ha endegat un parell d'iniciatives prou singulars. La més duradora ha estat l'edició dels Premis de còmic Josep Escobar (2001-2008), un concurs convocat per l'Ajuntament de Granollers que tenia per objectiu honorar la memòria del pare de Carpanta i Zipi y Zape, així com oferir als joves dibuixants de còmic del país una plataforma de difusió de la seva obra. Brau va treure vuit volums d'una col·lecció que, analitzada en perspectiva, ens ofereix una panoràmica completa de quines

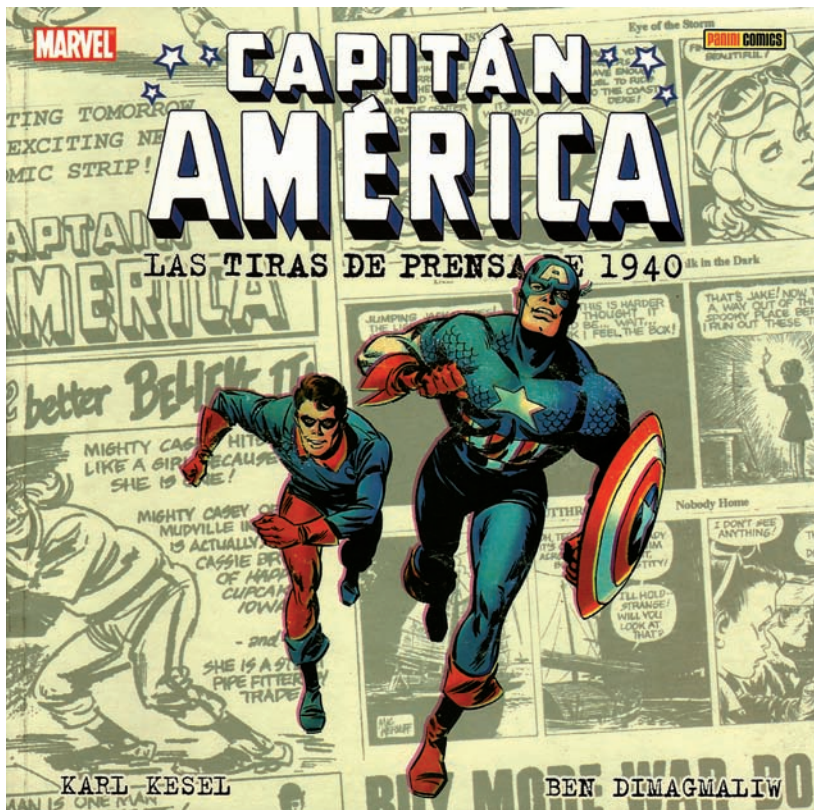
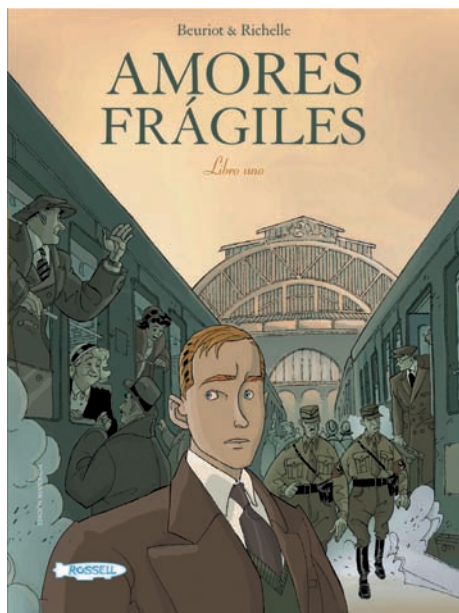
Enigma Còmics (2000-2003) va ser una iniciativa del dibuixant Carles Roman, que es va autoeditar els vuit exemplars de la col·lecció *Drac Català*

han estat les tendències i les orientacions dels nostres dibuixants abans d'entrar en els circuits comercials. L'altra iniciativa de l'editorial va ser el *comic book* *Dr. Portlligat* (2004), una al·lucinada i brillant fabulació sobre la figura de Salvador Dalí, escrita per Sebastià Roig i dibuixada per David Ayén, que ofería una delirant visió de l'artista surrealista convertit en superheroi.

Edicions Baix Empordà va traslladar una altra icona cultural a la historieta amb l'àlbum *Notes de Josep Pla en còmic* (1997), basada en la figura i els textos de l'escriptor de Palafrugell. L'obra, dibuixada per Joan Aliu i Alfons López, és un treball rigorós, dut a terme amb la garantia professional de dos autors amb una trajectòria àmplia i dilatada en el món del tebeo.

Maqui Edicions, a Girona, és una editorial especialitzada en jocs de rol, però va treure el mercat *Orn integral dues espases* (2006), un volum recopilatori de totes les històries curtes de la sèrie creada per Quim Bou, el més important dibuixant de còmics gironí del moment. La sèrie, d'ambientació medieval i protagonitzada per animals antropomorfitzats —en la línia de *Blacksad*— era recollida en la modalitat d'integral, una iniciativa sorgida ja fa anys al mercat francès que, a poc a poc, ha anat quallant aquí.

Menció remarcable mereix el segell garrorxí Rossell Comics, impulsat per Manel Alentorn, el qual, amb una proposta innova-

dora i singular, ha aconseguit fer-se un lloc en el mercat. Des de 2006 ha iniciat la publicació d'àlbums de còmic d'origen preferentment francès i ha forjat un sòlid catàleg on coexisteix la temàtica d'humor —*Los profes*, *Las sisters*— de fantasia —*Los legendarios*— o d'aventures —*La rosa escarlata*—, però on també tenen cabuda els estudis sobre autors clàssics —Jack Kirby—, les novel·les gràfiques o les biografies en còmic de fenòmens musicals únics com els Beatles o Michael Jackson.

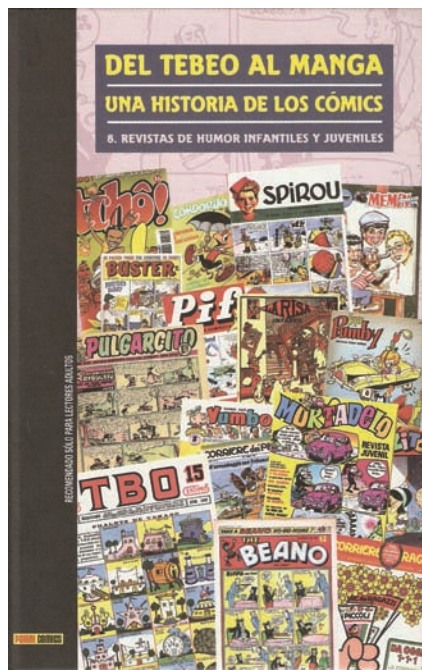
Amb una seixantena de títols publicats, la jove editorial d'El Mallol potencia sèries com *Okko*, de Hub, sobre els samurais de l'imperi de Pajan, o *Amores frágiles*, de Jean-Michel Beuriot i Philippe Richelle, ambientada a la II Guerra Mundial, a més de donar a conèixer el talent d'autors com Patricia Lyfoung, Jung o Olivier Berion.

Un colós a Torroella

El cas de Panini mereix un tractament més extens ja que, en els darrers anys, la seva aportació ha estat decisiva en el panorama del còmic editat a Espanya. De tots és conegut que l'empresa situada a Torroella de Montgrí, dirigida per Lluís Torrent, ha convertit la vila

>> *Panini Comics* disposa dels drets dels superherois de la Marvel, fet que ha multiplicat la seva activitat editorial. *Rossell Còmics* publica àlbums de còmic europeu com *Amores Frágiles*, de Jean-Michel Beuriot i Philippe Richelle.

Brau Edicions, des de Figueres, ha endegat un parell d'iniciatives. La més duradora ha estat l'edició dels Premis de còmic Josep Escobar (2001-2008)

empordanesa en la capital del cromo des de fa dècenns. Més enllà d'aquesta tasca, la filial espanyola de la multinacional Panini ha desenvolupat, en els darrers deu anys, una gran activitat en múltiples camps editorials, inclòs el de les vinyetes.

L'any 2001, l'empresa va irrompre en el mercat del còmic amb una nova edició de *Les aventures de Tintín*. Un acord amb l'editor belga Casterman va permetre endegar aquest projecte, presentat amb un format diferent i traduccions noves en català i castellà, a càrrec de l'empresa gironina Link. Els àlbums van obtenir una gran resposta i van fer renèixer l'interès per l'obra d'Hergé. A partir d'això, Panini es va engrescar a traduir i distribuir altres materials del catàleg de Casterman, com els àlbums de *Le chat* o *Caroline Baldwin*, personatges molt populars al mercat franco-belga.

Aquesta irrupció en el món del tebeo va tenir continuïtat amb un projecte de més repercussió mediàtica i comercial, l'edició a Espanya dels còmics Marvel des de l'any 2005. Marvel és l'editorial de còmics de superherois més important del món, i en el seu catàleg apareixen personatges llegendaris com Spiderman, X-Men, Fantastic Four, Captain America i Hulk, sorgits de la ploma del guionista Stan Lee a mitjan anys seixanta.

L'adquisició dels drets de Marvel significava produir, des d'una vila allunyada dels grans centres de població, uns quaderns de còmic d'enorme abast comercial. Davant del repte, l'editorial de Torroella va crear un equip d'experts —la figura d'Alejandro Martínez ha estat i és cabdal— i va començar a publicar aquestes col·leccions amb qualitat i rigor, amb les quals va obtenir una resposta entusiasta per part del públic.

Aquest va ser, però, només el primer graó d'una nova etapa. Des d'aquell moment, Panini va començar a editar *manga* amb regularitat i es va arriscar a desenvolupar una política editorial de recuperació de sèries clàssiques, allunyades del món dels superherois, com *Flash Gordon*, *Julieta Jones* i *Prince Valiant*; també va rescatar el treball publicat en revistes angleses, a través d'agències, de grans artistes com Hugo Pratt, Alberto Breccia, Solano López o Víctor de la Fuente.

Prosseguint amb aquest dinàmica creativa, l'editorial torroellenca ha publicat

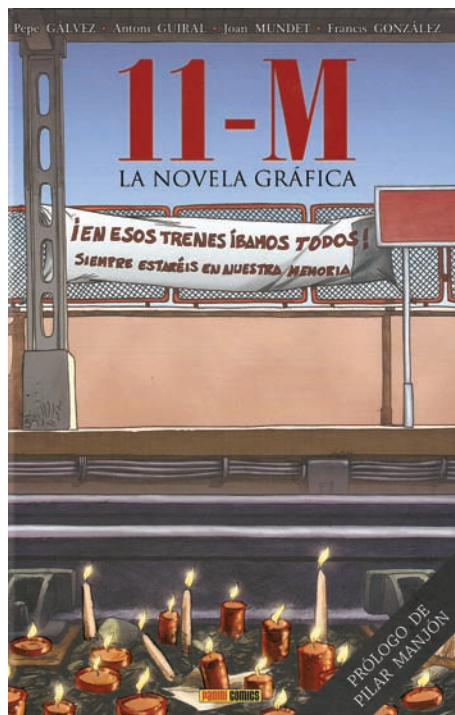
produccions pròpies de tota mena. Així, ens trobem amb àlbums associats a èxits esportius —al Barça i la Masia o al triomf del Mundial de futbol—, a grups musicals de profund ressò social —Estopa— o amb obres d'una enorme maduresa, com la novel·la gràfica sobre els atemptats de l'11-M. Com a culminació d'aquesta política editorial destaca la monumental història del còmic *Del tebeo al manga*, escrita per Antoni Guiral, un treball imprescindible del qual ja s'han publicat vuit volums.

Els números de Panini

Panini va facturar l'any passat 160 milions d'euros. En el camp de la historieta, amb gairebé 3.000 còmics publicats, s'ha convertit en una de les editorials de referència a tota Espanya. Només durant el 2011 va publicar al voltant de 500 còmics, amb unes tirades enormes (el tiratge habitual dels còmics de grapa és de 10.000 exemplars, mentre el dels llibres no baixa dels 5.000).

Els personatges més venuts de la línia Marvel continuen sent *Spiderman* i *Los Vengadores*, al costat dels productes *Marvel DeLuxe* i *Omnibus*. Entre els productes diferents de Marvel han tingut molt èxit els títols *Kick-Ass* i *Nemesis*, mentre que en el terreny del *manga* destaca *Caballero Vampiro*.

>> Volums recopilatoris dels Premis Escobar.

Menció remarcable mereix el segell garrotxí Rossell Comics, impulsat per Manel Alentorn, que ha aconseguit fer-se un lloc en el mercat

Un projecte editorial d'aquestes característiques comporta una infraestructura on treballen 91 persones. El departament editorial està format per 10 treballadors, que coordinen dotzenes de col·laboradors externs. A més de la seu de Torroella de Montgrí, l'empresa disposa d'un magatzem de 10.000 m² al polígon de Celrà, que usa com a plataforma logística.

La distribució és un dels elements fonamentals per a Panini. A més de comptar amb una presència important a Internet, els seus articles es distribueixen per 150.000 punts d'Espanya i 15.000 més a Portugal. L'empresa també disposa de 5.000 *Panini points*, que equivalen a zones exclusives només per als seus productes, situades en quioscos, llibreries i grans superfícies.

El futur, doncs, es presenta engrescador per a la filial empordanesa de Panini. De la mateixa manera que Marvel ha apostat als EUA per l'edició en format digital, l'empresa està treballant en estratègies i tecnologies que li permetin ser present en aquest nou segment de mercat.

Joan Manuel Soldevilla és estudiós del còmic.

JOAN ALIU: CRÍTICA I CONSCIÈNCIA SOCIAL

Joan Aliu i Puig (Palafrugell, 1950), guionista i dibuixant de llarga trajectòria, va començar «una mica tard en aquest ofici». A final dels anys setanta va estudiar a l'escola Eina, a Barcelona, i es va incorporar a l'Equip Butifarra, coordinat per Alfons López i integrat per ninotaires actius i conscienciats. El grup va editar revistes com *Butifarra!*, *Más Madera* o *Cul de Sac*, per a la qual Aliu va crear una campanya punyent amb els lemes «Pròximament, a prendre pel cul» i «Aviat, a prendre pel sac».

Aliu va compartir estudi amb Rafael Vaquer, Alfons López i Rafa Gordillo, des d'on van realitzar projectes com *Història de les Balears en còmic* (1982), amb Jaume Vidal Alcover, amb qui Aliu havia fet l'àlbum *Història de l'Onze de setembre de 1714*. L'empordanès també va crear *Història de l'Anna a Santa Coloma de Gramenet* i *Història de Barberà*.

De retorn a Palafrugell, des de l'any 1989, va portar l'actual llibreria Mediterrània Espai Fòrum i va publicar *Història de Palafrugell* —amb Joan Badia—, i *Notes de Josep Pla en còmic*. Després d'haver estat regidor de Turisme i Ensenyament, Aliu continua fent l'acudit de la *Revista de Palafrugell* i, sempre combatiu, té al cap una historieta per explicar els orígens de la crisi actual a través de la Caputxeta Vermella.

Xavier Castellón és periodista.

